

ধান-মাছৰ সংমিশ্রিত খেতি

ধান-মাছৰ সংমিশ্রিত খেতি মানে কি ?

ধান খেতিৰ পথাৰত ধানৰ লগতে মাছ পোছৰো ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। ধান আৰু মাছ একেলগে কৰা হ'ল খেতিলিখক ধান-মাছৰ সংমিশ্রিত খেতি বোলা হৈ। এই পদ্ধতিত মাছৰ পোনা কিনি ধানৰ পথাৰত দেলি দিয়া হয় নাইবাৰ বানপানীৰ সময়ত পানীৰ কাষৰীয়া পানীৰ উৎস বপৰা মাছৰোৰ প্ৰাৰ্থে কৰাৰ সুবিধা কৰি দিয়া হৈ। মাছৰ প্ৰজাতি আৰু ব্যৱহাৰপনাৰ আৰু নিৰ্ভৰ কৰি এই পদ্ধতিত প্ৰতি হেষ্টোৰত ১.৫-১.৭৪ কিঃগ্রাম মাছ উৎপাদন কৰিব পাৰি।

ধান-মাছৰ সংমিশ্রিত খেতিৰ প্ৰয়োজনীয়তা কি ?

- ❖ এই পদ্ধতিবে একেখন পথাৰত ধানৰ লগতে মাছোঁ উৎপাদন কৰিব পাৰি।
- ❖ এই পদ্ধতি ব্যৱহাৰ কৰি কৃষকে উপাৰ্জন বৃদ্ধি কৰিব পাৰে।
- ❖ পথাৰত পৰা আনা মাছ খাই পুষ্টি ও আহৰণ কৰিব পাৰে।

ধান-মাছৰ সংমিশ্রিত খেতিত ব্যৱহৃত মাছৰ জাত

- ধান-মাছৰ সংমিশ্রিত খেতিত তলত দিয়া মাছৰ জাতসমূহ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।
- ❖ জলজ উষ্ণিক খোৱা বগা মাছ।
  - ❖ মাঝসভোজী কিন্তু কম পৰিমাণৰ অক্ষিজেনত জীবাই থাকিব পৰা ক লা মাছ।
  - ❖ আমদানিকৃত মাছ যেনে ক মনকাৰ্প, চিলভাৰকাৰ্প ইত্যাদি।
  - ❖ মাছৰ লগতে কে কোৰা, শামুক আদিও পথাৰৰপনা সংগ্ৰহ কৰিব পাৰি।

ধান খেতিৰ পথাৰত থকা পুখুৰীৰ ব্যৱহাৰপনা :

পথাৰখন মুকলি কৰি ৰাখিলৈ বা বাকুলোৰ চাপৰকৈ দিলৈ কাষৰীয়া টাইবপৰা মাছৰোৰ সহজে আগমন ঘটিব পাৰে। পথাৰত মাজত জেং পুতি দেওলৈ ও মাছৰোৰ আকৰ্ষণ হৈ। পিছত জাল মাৰি, চেপাপাতি নাইবাৰ পথাৰৰ পানীৰখনি সিঁচি মাছৰোৰ ধৰিব পাৰি। পথাৰত পানীৰ পৰিমাণ কয়ি গ'লে মাছৰোৰ কাষৰীয়া গাতসদৃশ পুখুৰীলৈ বোৱাই নিব পাৰি।

সংমিশ্রিত ধান-মাছ খেতিৰ ব্যৱহাৰপনা

- ❖ যদিহে পানীৰ নিয়ামীয়া উৎস থাকে আৰু বানপানীৰ সমস্যা নাপাকে তেতিয়া কৃষকে পোনা কিনিও পথাৰত বা কাষৰীয়া পুখুৰীত মাছ পুহুিব পাৰে।
- ❖ এনে ক্ষেত্ৰত প্ৰতি এশ বৰ্গমিটাবত ২৫-১০০ টা মাছ পুহুিব পৰা যায়।
- ❖ সন্তোষলৈ কেচু, ধানৰ তুহু আদিও মাছৰ খাদ্য হিচাবে দিব পাৰি।

অৰৱলগীয়া সাৰাধাৰনতা

- ❖ পথাৰৰ পানীৰখনি শুক ইনয়ায় তাৰ প্ৰতি নজৰ বাখিল লাগে।
- ❖ ধান খেতিৰ পথাৰত মাছ পোছৰ বাবে পুখুৰী খাদ্যলৈ খেতি পথাৰৰ পৰিমাণক দিয়াব পাৰে।
- ❖ মাছ পোছা ধানখেতিৰ পথাৰত কীটনাশক দৰৰ ব্যৱহাৰ কৰিলৈ মাছৰ মাধ্যমেৰে এই বিষাক্ত দৰৰ মানৰ দেহত প্ৰাৰ্থে কৰিব পাৰে।

